

1. İş bildiren fiiller, öznenin kendi isteği ile gerçekleşen ve bir nesneyi etkilediği fiillerdir. Örneğin “ Öğrenciler resim çizdi. ” cümlesinde yükleme (çizdi) “Kim çizdi?” sorusunu sorarak özneyi (öğrenciler) buluyoruz ve yükleme “Ne çizdi?” sorusunu yönelttiğimizde “resim” cevabını alıyoruz. Bu cümlede “resim” sözcüğü nesnedir ve öznenin yaptığı işten etkilen varlıktır. Sonuç olarak “çizmek” fiili nesne alabildiği için iş bildirmektedir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde iş bildiren bir fiil vardır?

- A) Böyle haberleri duyunca canım sıkılıyor.
B) Asmadaki üzümler yeni yeni olgunlaşıyor.
C) Bahçıvan tek başına tüm ağaçları budadı.
D) Dolaptaki meyvelerin hepsi çürümüş.

2. Durum fiilleri, yapılan işten etkilenen bir nesnenin bulunmadığı eylemlerdir. Varlığın içinde bulunduğu durumu ifade eder. İş yapan yani özne belli bir süre değişiklik gösterir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylem durum bildirmektedir?

- A) Sınavı kazandığımı duyunca çok sevindi.
B) Suladığımız fidanlar bir hayli uzamış.
C) Bildiklerimi en ince ayrıntısına kadar anlattım.
D) Moralsiz olduğu için kimseyle konuşmak istemiyord.

3. Oluş fiilleri, öznenin kendi iradesi dışında geçirdiği değişimi bildiren fiillerdir. Örneğin “Küçük kızın saçları uzamış.” cümlesindeki “uzadı” fiili saçın daha önce kısa olduğunu, zaman içinde kendi kendine bir hâlden başka bir hâle geçtiğini (uzadığını) ve bu durumun gerçekleşmesi için herhangi bir müdahaleye gerek olmadığını bildirmektedir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi oluş fiilidir?

- A) Babamla birlikte bisiklet almaya gittik.
B) Elmalar bu güneşten sonra iyice kızardı.
C) Okul bahçesindeki çöpleri birlikte topladık.
D) Masanın üzerinde duran bardağı görmedim.

4. Doğa, şarkısını söylemeye başladı

Yeşillere büründü ormanlar

Mavi elbisesini giydi sevgili deniz

Numaralanmış fiillerin anlam özelliği aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	İş	Oluş	Durum
B)	Durum	İş	Oluş
C)	Oluş	Durum	İş
D)	Durum	Oluş	İş

- 5.

ANLAMINA GÖRE FİİLLER

İş Fiilleri:

İşin doğrudan doğruya öznenin etkisiyle bir nesne üzerinde gerçekleştiğini bildiren fiillerdir.

Oluş Fiilleri:

Meydana gelmesinde insan etkisi olmayan, kendiliğinden gerçekleşen fiillerdir.

Durum Fiilleri:

Meydana gelmesinde insan etkisi olan, kendiliğinden gerçekleşmeyen fiillerdir.

Buna göre,

- I. Arkadaşım gelene kadar parkta oyalandım. (İş)
II. Görmeyeli bu çocuklar büyümüş. (Oluş)
III. Sınıfa bu dönem yeni bir öğrenci geldi. (Durum)
IV. İnsan hayal kurabildiği kadar mutlu olur. (Oluş)
V. Arabayı iyi bir usta tamir etti. (İş)

numaralanmış cümlelerin hangilerinde fiillerin anlam özelliği yay ayrıç içinde yanlış verilmiştir?

- A) I ve III. B) II ve IV. C) II ve V. D) I ve IV.

6. Türkçe öğretmeni fiillerin anlam özelliği konusu bitirdikten sonra öğrencilere bu konuyla ilgili çalışma kağıdı dağıtmıştır.

Merve isimli öğrencinin çalışma kâğıdı şu şekildedir:

Fiiller \ Anlam Özellikleri	İş Fiili	Oluş Fiili	Durum Fiili
I. sulamak	✓		
II. pişirmek		✓	
III. başlamak			✓
IV. korkmak	✓		
V. paslanmak		✓	

Buna göre Merve, çalışma kâğıdında numaralanmış fiillerin hangilerinde yanlışlık yapmıştır?

- A) I ve III. B) II ve IV.
C) II ve V. D) I ve IV.

7. ● Havalardan birden soğudu.

★ Tüm bulaşıkları yıkadı.

▲ Akşam erkenden yattı.

Yukarıdaki cümlelerde geçen fiillerin anlam özellikleri belirli sembollerle gösterilmiştir.

Buna göre,

- I. Burada biraz daha oturalım.
II. Yemek ocakta iyice pişti.
III. Bardağı istemeden kırdı.

numaralanmış cümleler hangi sembollerle gösterilir?

	I	II	III
A)	▲	●	★
B)	★	●	▲
C)	▲	★	●
D)	●	▲	★

8. **Fiiller anlam özelliklerine göre üçe ayrılır:**

1. İş fiilleri
2. Oluş fiilleri
3. Durum fiilleri

Buna göre,

(I)Hayvanat bahçesinden iki papağan anlaşılmış ve kaçmaya karar vermişler. (II)Kaçmak için uygun bir zaman kollamaya başlamışlar ve bir gün hayvanat bahçesindeki görevlilerin ihmali ve kapının açık bırakıldığını görünce bizim iki kafadar kafeslerinden çıkıp kaçmışlar. (III)Ancak maalesef hava çok soğuk ve yerde otuz santim kar varmış. (IV)Ağaçların dallarına konmuşlar, yerler karla kaplı olduğu için yerlerde yiyecek de bulamamışlar.

Bu metinde numaralanmış cümlelerdeki fiillerin anlam özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I numaralı cümlede iki tane durum fiili vardır.
B) II numaralı cümlede hem iş hem de durum fiili vardır.
C) III numaralı cümlede oluş fiili bulunmaktadır.
D) IV numaralı cümlede anlamına göre iki farklı fiil kullanılmıştır.

9. Aşağıdaki kartın ön yüzünde fiiller yazılmıştır. Kartın arka yüzüne bu fiillerin anlam özellikleri sırasıyla yazılacaktır.

- yetiştirmek
- saklamak
- pişirmek
- pişmek
- başlamak

Buna göre kartın arka yüzü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ■ Durum fiili
■ Durum fiili
■ Oluş fiili
■ Oluş fiili
■ İş fiili
- B) ■ Durum fiili
■ İş fiili
■ İş fiili
■ Oluş fiili
■ Durum fiili
- C) ■ Durum fiili
■ İş fiili
■ Oluş fiili
■ Oluş fiili
■ Durum fiili
- D) ■ Durum fiili
■ İş fiili
■ İş fiili
■ Durum fiili
■ Oluş fiili

10. Aşağıda fiillerin anlam özelliği ile ilgili hazırlanan bir çalışma kağıdına yer verilmiştir.

Fiillerin Anlam Özellikleri

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere yay araç içinde verilenlere uygun olan fiilleri getiriniz.

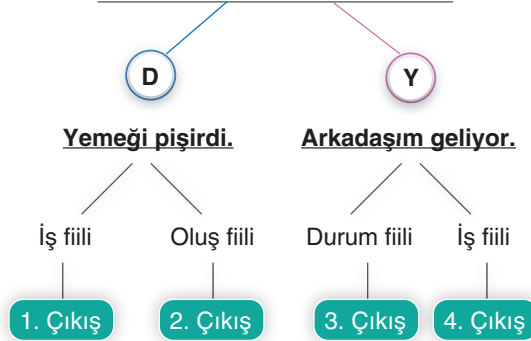
- Arkadaşım kitap (İş fiili)
- Bahçedeki çiçekler..... (Oluş fiili)
- Çok gürültü olunca.....(Durum fiili)

Buna göre çalışma kağıdında boş bırakılan yerlere hangi fiiller getirilebilir?

	I	II	III
A)	getirdi	koparıldı	kalktı
B)	okumuş	solmuş	uyandı
C)	almış	budandı	gitti
D)	verdi	sulanmış	duyamadı

11.

"Her sabah güneş sevinçle doğar." cümlesindeki fiil anlamına göre iş fiilidir.

Fiillerin anlam özellikleriyle ilgili verilen akış şeması doğru bir şekilde takip edildiğinde kaçınıcı çıkışa ulaşılır?

- A) 1. Çıkış B) 2. Çıkış C) 3. Çıkış D) 4. Çıkış

12. FİLDE ANLAM

İş fiilleri, yapılan işten bir nesnenin etkilendiği fiillerdir. İş fiilini bulabilmenin en kısa yolu fiilin başına “onu” kelimesine getirmektir. Eğer fiilin başına “onu” getirdiğimizde anlamlı oluyorsa iş fiilidir.

Örneğin “Kitabı yeni okudum.” cümlesinde “okuma” eyleminden etkilenen “kitap” sözcüğüdür. Ayrıca “okudum” sözcüğünden önce “onu” sözcüğünü getirebiliriz. Yani “okudum” sözcüğü iş fiilidir.

Buna göre,

Tutankamon’un mezarında bulunan ve 3.300 yıllık olduğu bilinen altın maskenin sakal kısmı, iki yıl kadar önce müzede yapılan bir çalışma sırasında kırılmıştı. Kırılan sakal müze çalışanları tarafından epoksi adı verilen bir malzemeyle yerine yapıştırılmıştı. Ancak

yapıştırıcının kalın bir tabaka halinde dışarıdan görünmesi müze ziyaretçilerinin tepkisini topladı. Bu

nun üzerine Mısırlı ve Alman uzmanlardan oluşan bir ekip sakalın sökölüp tekrar yapıştırılması için çalışma başlattı. Ekip önce epoksiyi maskeye zarar vermeden temizledi. Araştırmacılar binlerce yıl önce sakalın maskenin içine yerleştirilmiş bir boru yardımıyla sabitlendiğini ve balmumuyla yapıştırıldığını keşfettiler. Sakalın aslına uygun şekilde

yerine yapıştırılması için tıpkı eskiden olduğu gibi balmumu kullanıldı. Yapılan çalışmaların sonucunda maske Kahire’deki Mısır Müzesi’nde tekrar sergilenmeye başlandı.

Yukarıdaki paragrafta yer alan altı çizili fiillerden hangileri iş(kılış) fiili değildir?

A) I ve III.
B) I ve V.
C) II ve V.
D) III ve IV.

13. “Bisikletimin tekerleri iyice paslanmış.” cümlesinde “paslanmak” sözcüğü öznenin(bisikletimin tekerleri) kendi isteği dışında zamana bağlı olarak özünde geçirdiği bir değişimi anlattığı için oluş fiilidir.

Buna göre, numaralanmış cümlelerdeki altı çizili fiillerden hangisi oluş bildirmektedir?

- A) Günlerdir akmayan sular yüzünden çok sıkıntı çektik.
B) Ünlü ressam, bu yıl ilk sergisini İstanbul’da açacakmış.
C) Evimizin bahçesine diktiğimiz ağaçlar hızla büyüyordu.
D) Artık şiir eleştirmenleri ve okurları taze soluklar istiyor.

14. Durum fiilleri, öznenin süreklilik gösteren bir durumu anlatan fiillerdir. Durum fiillerinde öznenin yaptığı işten etkilenen bir nesne (varlık) yoktur. Bu yüzden durum fiillerinde, fiille sorduğumuz “ne, neyi, kimi?” sorularından birine cevap alamayız. Örneğin “Çocuk arkasına bakmadan gitti.” cümlesinde “Neyi gitti?” sorusuna cevap alamadığımız için “gitti” fiili durum fiili olmaktadır.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde durum bildiren bir fiil vardır?

- A) Tadı ve renkleri farklı olan yeşil ve siyah zeytinlerin arasındaki farkı birçoğumuz bilmez.
B) Yıldırım ya da şimşegin çıktığı andan itibaren bir süre bekleyince gök gürültüsünü duyarız.
C) Bazı besinlerden aldığımız D vitaminini ancak güneş ışıklarının vücudumuza değmesi ile birlikte kullanırız.
D) İnsan canı yandığında ya da sinirleri bozulduğunda, bazen de büyük mutluluklar yaşadığında ağlayabilmektedir.

15. **İş Fiili:** Yapılan iş ve hareketten etkilenen bir nesnenin bulunduğu eylemlerdir. “Ayça, çiçekleri suladı.” cümlesinde “çiçekler” sözcüğü sulama eyleminden etkilenmektedir.

Durum Fiili: Varlığın içinde bulunduğu geçici bir durumu anlatan ve yapılan işten etkilenen bir nesnenin bulunmadığı eylemlerdir. “Ayça, erkenden uyudu.” cümlesinde “uyumak” sözcüğü varlığın içinde bulunduğu durumu ifade etmektedir ve bu sözcük nesne almamıştır.

Oluş Fiili: Öznenin etkisi olmadan onun iradesi dışında kendiliğinden olan ve öznedeki değişimi gösteren fiillerdir. “Ekmekler küflenmiş.” cümlesinde “küflenmek” eylemi varlıktaki değişimi göstermektedir.

Buna göre,

- I. Önceleri bu dağlarda sümbüller açardı.
- II. Dil kusurlu olursa kelimeler düşünceyi anlatamaz.
- III. Alçak duvarı aştıktan sonra mis kokulu bir bahçeye girdim.
- IV. Anneler Günü’nde anneme aldığım çiçekler hemen de solmuş.

numaralanmış cümlelerdeki fiillerin anlam özellikleri aşağıdakilerden hangisinde doğru gösterilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	İş fiili	İş fiili	Durum fiili	Oluş fiili
B)	Oluş fiili	İş fiili	Durum fiili	Oluş fiili
C)	Durum fiili	Durum fiili	Oluş fiili	İş fiili
D)	Oluş fiili	İş fiili	Durum fiili	Durum fiili

16. Sabah olunca odanın kapısını araladı. Sonra da penceresini açtı. Elma ağacındaki ağaçlar olgunlaşmıştı. Onları fark etmişti. Elmaları koparmak için dışarı çıktı. Sonra da elma ağacının altında oturdu.

Bu metindeki iş, oluş ve durum fiillerinin sayısını gösteren grafik aşağıdakilerden hangisidir?

